

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 162 • Vychází 29. ledna 2017

Milí čtenáři,

pokud pošilháváte po cestě na sever, existuje myslím jediný důvod, proč mimo letní sezonu navštívit dánskou metropoli: musíte si ovšem vybrat první listopadový víkend (čili berte tyto řádky jako doporučení pro zatím dost vzdálený termín), neboť právě tehdy (v pátek, tedy v J-Dag, večer) se začíná čepovat a lahvozně prodávat speciální Julebryg, neboli Vánoční pivo, vyráběné v různých chutích největšími dánskými pivovary; Jul znamená v severských jazycích Vánoce. Atmosféra stojí za to: už od odpoledne se kolem kodaňských nálevení shlukují zejména mladí lidé, výtečně se baví, diskutují, zpívají, prostě mají skvělou náladu – a to ještě před konzumací... Pokud chcete s tímhle veselím splynout a máte tu smůlu, že v Kodani nikoho neznáte – což se před čtvrtrokiem přihodilo mně a pár kamarádům a kamarádkám – můžete si čas krátit sledováním pouličního ruchu.

Žijeme dnes v České republice v mediální atmosféře, která nevynechá příležitost zdůraznit přínosnost katolických a vůbec konzervativních tradic, ale Dánové se svým liberálně laděným luteránstvím mají pádný argument proti. Zatímco vídeňský cyklista kodrcá na dlažbě mezi všelijakými katedrálami, kláštery a bývalými k. u. k. (tedy c. k.) úřadovnamy a okolený Londýňan musí přijmout slalom mezi double-deckery v úzkých ulicích tísněných stavebními monumenty pyšné viktoriánské koloniální éry (a to obě města jsou ve srovnání s obvyklými českými poměry velmi bike-

friendly), bicykloví Kodaňané se prohánějí svým městem, které nemá ani hlavní chrám, ani ústřední náměstí, ani jakékoli zřetelné centrum (nepočítáme-li za ně obří lunapark Tivoli), po jednosměrných cyklopruzích v širokém prostranství podél vozovek s pozoruhodnou volností, rychlostí i bravurou (takže se všichni stačí podívat nepozornému chodci – třeba českému nazdárkovi –, který si myslí, že jde prostě jen o součást chodníku). Kdepak v Kodani matka na inlajnech za kočárkem – tady má batolata přímo před říditky. Stejně tak se nestane, aby – jako v nejmenované středoevropské zemi – vám objednaný instalatér mobiloval, že se o chvíli zpozdí, poněvadž nemá kde zaparkovat – tady má dílničku přímo připojenou ke kolu. Prostě – pro české prostředí všude, kde to památkářsky půjde a projde, – snad dobrý nápad do letošního volebního roku; a ústřední slogan? Co takhle něco o tom, že je dobré mít o kolečko víc?

Tomáš Malina

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Senátoři navrhli zničit české národní parky	str. 2-3
Připomínkujte návrh surovinové politiky	str. 6-7
Šetříme s Janem Zahradníkem	str. 11-12
Pozvánky na akce	str. 23-24

Senátoři navrhli zničit české národní parky

Senátoři schválili pozměňovací návrhy k novele zákona o ochraně přírody a krajiny, které znamenají popření smyslu národních parků. Odmítli vládní předlohu zákona, která mění a zpřesňuje pravidla pro čtyři české národní parky. Schválili i třicet bodů předložených senátorem Jaroslavem Větrovským (ANO), z nichž většina doslova torpéduje ochranu přírody a harmonické krajiny národních parků.

Vládní návrh zákona, který v prosinci podpořilo ve sněmovně 121 poslanců, se tak vrací do Sněmovny k opakovanému hlasování. Poslanci v něm rozhodnou, zda podpoří destruktivní návrh Senátu nebo jeho stanovisko přehlasují a potvrdí již dříve schválenou podobu zákona.

Senát schválil mimo jiné, že:

- významná část lesů národních parků bude převedena do režimu trvalého hospodářského využívání (bod 10. pozměňovacího návrhu senátora Větrovského),
- rozvoj obcí bude mít v národních parcích stejnou prioritu jako ochrana přírody (bod 1. pozměňovacího návrhu senátora Větrovského),
- vypustí dlouhodobý cíl chránit nerušený vývoj přírody na převážné části rozlohy národních parků,
- oslabí, až znemožní ochranu přírodní zóny s divokou přírodou (body 9, 19, 20 a 22 pozměňovacího návrhu senátora Větrovského) mimo jiné vypuštěním důvodů, které opravňují provádět vyjmenované činnosti v rozporu s režimem přírodní zóny nebo zavedením nevhodné a matoucí terminologie,
- umožní budovat pod záminkou zlepšení retence vody umělé vodní nádrže, i když umělá opatření jsou nákladná, málo efektivní a v rozporu s cílem národních parků chránit nerušený vývoj přírody (bod 2. pozměňovacího návrhu senátora Větrovského)
- nedůvodně nařídí správcům parku udržovat asfaltové cesty, a to i ty, které už v oblastech vymezených pro divočinu vůbec nikdo k ničemu nepotřebuje (body 7 a 22. pozměňovacího návrhu senátora Větrovského),
- umožní i v přírodní zóně národních parků lov nejen spárkaté zvěře, ale i všech dalších druhů zvěře (bod 21. pozměňovacího návrhu senátora Větrovského).

Návrh senátora Větrovského prošel těsnou většinou - z potřebných 37 získal 38 hlasů.

Senátoři naopak zamítli například pozitivní návrhy:

- návrh senátorky Jitky Seitlové (KDU-ČSL a SZ) doplnit termín, do kdy mají národní parky dosáhnout cíle chránit nerušený vývoj přírody na převážné části jejich rozlohy, aby to nemohlo být neustále odkládáno,
- návrh senátora Václava Hampla (KDU-ČSL a SZ), aby v národních parcích nebylo možné zmenšovat jednou vyhlášené přírodní zóny,
- návrh senátorky Jitky Seitlové (KDU-ČSL a SZ) omezit rizika plíživé zástavby ve volné krajině národních parků.

Senátoři tak úplně zahodili dlouho připravovanou novelu ministerstva životního prostředí, která ve Sněmovně získala jako přijatelný kompromis ústavní většinu více než 120 poslanců. Kromě koalice ji podpořila i část opozičních poslanců.

Senátoři tak nepodpořili nová pozitivní pravidla, která mění a zpřesňují péči o čtyři české národní parky

– Podyjí, Šumavu, Krkonoše a České Švýcarsko. Nepřejí si, aby dlouhodobým cílem národních parků byla ochrana svobodného vývoje přírody bez kácení a výstavby na více než polovině jejich území, jako je tomu jinde v Evropě. Nechtějí tak vyjít vstříc názorům lidí, kteří v průzkumu veřejného mínění dali jasně najevo, že si přejí podstatně víc divoké přírody.

Za uznání základních principů existence a fungování národních parků a rozumný postup na své kolegy marně apelovali senátoři Jitka Seitlová (KDU-ČSL a SZ), Eva Syková (ČSSD), Václav Hampel (KDU-ČSL a SZ), Zdeněk Berka (ČSSD), Václav Chaloupek (nez.), Petr Orel (KDU-ČSL a SZ), Zdeněk Papoušek (KDU-ČSL) či Jan Žaloudík (za ČSSD).

Robin Böhnisch, poslanec za ČSSD a předseda Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, řekl: „*Senát svým dnešním schválením návrhů senátora Větrovského otevřel cestu k destrukci českých národních parků. Chtěl bych velmi poděkovat senátorům,*

kteří se postavili proti tomu. Vzhledem k tomu, že Sněmovna podpořila novelu zákona o ochraně přírody a krajiny větší než ústavní většinou, zůstávám optimistou a věřím, že v opakovaném hlasování se dolní komora opět postaví za ochranu nejcennějších částí naší přírody a jejich zachování pro budoucí generace.“

Jiří Junek, poslanec za KDU-ČSL a člen Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, řekl: „*To, co senátoři těsně o dva hlasy schválili, nemá s moderní ochranou přírody národních parků nic společného. Senátní úprava degraduje území našich dnešních čtyř národních parků na něco, co nebudeme moci dále národními parky nazývat. Alespoň ne potud, pokud očekáváme, že v národních parcích budeme především chránit nerušený vývoj přírody. Schválení takového množství zcela nesourodých návrhů by vyvolalo při péči o národní parky naprostý zmatek.*“

Jaromír Bláha, expert na ochranu přírody Hnutí DUHA, řekl: „*Senátoři dnes odmítli nová pozitivní pravidla pro naše národní parky. Nepodpořili vládní novelu zákona, která nedávno prošla Sněmovnou, a to dokonce s ústavní většinou poslaneckých hlasů. Nepřejí si, aby víc než polovina území národních parků patřila svobodnému vývoji přírody, jako je tomu jinde v Evropě a jak si to přeje podle průzkumu většina našich občanů. Naopak schválili zcela destruktivní návrhy, které jsou pro další fungování našich národních parků ničivé.*

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Orkán Kyrill nás poučil

V noci z 18. na 19. ledna 2007 se Evropou prohnal vítr síly orkánu, který dostal jméno Kyrill. Nevyhnul se ani části Šumavských lesů, ve kterých vyvrátil nebo polámal zhruba milion metrů krychlových dříví. Stromy poškozené větrem při orkánu Kyrill se v letech 2007 - 2008 na území NP Šumava asanovaly v celkovém množství 795 tis. m³. Bez zpracování se ponechalo cca 207 tis. m³ polomového dříví.

„*My jsme si tehdy užívali klidu po zažehnané kůrovcové gradaci z konce 90. let a mysleli jsme si, že už nás nic horšího nečeká. Jenže když člověk bojuje s kůrovcem, tak vlastně nedělá nic jiného, než že vytváří*

větší či menší paseky a otevírá takzvané porostní stěny. To znamená, že se odhalují stromy, které nikdy nerostly na osluněném místě, a proto mají krátké koruny a dlouhé kmeny, což je pak lahůdka pro vichřici. Právě takové porosty, které ještě navíc leží ve vyšších nadmořských výškách a byly staré okolo sta let, nedokázaly odolat Kyrillu například v oblasti Polomu, Knížecího stolce, Černé a Jezerní hory, nad Prameny Vltavy nebo v okolí Poledníku,“ vzpomíná ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

„Naopak, v lese ponechaném kůrovcové gradaci na konci 90. let Kyrill nezpůsobil prakticky žádné vývraty. Takže i ponechání lesa přírodě může nakonec vést k tomu, že budoucí vichřice vyvrátí méně stromů. Je ale nutné si uvědomit, že velké vichřice přes Šumavu přecházely vždy a vyvracely i stromy v prastarých pralesích,“ dodává.

V následných šesti letech po Kyrillu Správa NP Šumava zaznamenala 2,6 mil. m³ kůrovcem odumřelých stromů, z nichž zhruba polovina byla vytěžena a druhá polovina se ponechala na místě k zetlení.

„Ponecháním určitého území bez zásahu, spolu se zpracováním některých ploch pouze odkorněním a ponecháním veškeré hmoty dříví na stanovišti, došlo k významnému obohacení tohoto území o rozkládající se mrtvé dřevo. Na základě následných zkoumání a vědeckých studií se ukázalo, že mrtvé tlející dřevo a jeho struktura zásadně ovlivňuje mnoho chráněných a ohrožených druhů a musí být nedílnou součástí zdravého lesa, jenž má plnit i jiné funkce, než jen ekonomický zisk,“ říká náměstek ředitele Správy NP Šumava pro ochranu přírody Martin Starý

Na druhou stranu, tam kde probíhala těžba, jsme většinu těchto ploch zalesňovali. Sázeli jsme a stále sázíme dřeviny, které obohatí převažující nálet smrku v místech, kde by se mohly vyskytovat například jedle, jeřáby, javory nebo buky. Jsou ale místa, která jsme nechali bez zalesnění a sledujeme, jak se vyvíjejí.

„Po těch deseti letech můžeme s jistotou tvrdit, že přirozená obnova jak v nezásahových územích, tak i na vytěžených plochách, kde jsme nezalesňovali, představuje v průměru 6000 stromů po hektaru. Většinou se jedná opět o smrky, zhruba ze 75 procent, následuje jeřáb, buk a jedle,“ doplňuje ředitel Pavel Hubený.

Je jisté, že další orkány a případné polomy musíme na Šumavě opět očekávat. Například mezi lety 1977-2007 byla zaznamenána na Šumavě cca 20x rychlost větru přesahující sílu orkánu. Silný vítr a polomy jsou tedy na Šumavě běžným jevem a dříve či později opět způsobí polomy v lesích NP Šumava.

„Rozsah budoucích polomů záleží na mnoha faktorech, jako jsou roční období, stav půdy – jestli je podmáčená, suchá nebo zmrzlá. Také záleží na plošném zastoupení lesních porostů v určitém stadiu, věku a podobně,“ vysvětluje náměstek ředitele pro lesní ekosystémy Jan Kozel.

Pro budoucí efektivní zpracování případných polomů po orkánu je zásadní zejména připravenost a efektivita lesního personálu. V tomto ohledu disponuje Správa NP Šumava jedním z nejzkušenějších kolektivů lesníků v ČR. Do budoucna by bylo vhodné nasadit více alternativních způsobů odkorňování napadených stromů. Podle posledních zjištění totiž odkornění pomocí tzv. drážkování zajistí při srovnatelné efektivnosti zásahu proti kůrovcům přežití druhů hmyzu a hub, které jsou však na neodkorněném ležícím mrtvém dřevě závislí. Pomocí této metody by tak bylo možné zefektivnit zásahy proti kůrovcům i z

hlediska ochrany přírody a zejména pak ochrany a podpory druhové rozmanitosti.

„Nesmíme také opomenout důležitou činnost, na kterou se zaměřujeme poslední cca 3 roky velmi intenzivně – tou je včasná příprava mladých lesních porostů v zásahových částech národního parku, jako jsou prořezávky, podpora dlouhých korun smrků a všech nesmrkových dřevin a probírky s variabilní intenzitou,“ doplňuje Jan Kozel.

„V každém případě nesmíme polomy způsobené přírodními silami, jakými jsou vichřice, námrazy a podobně, považovat za tragédii. Příroda už mnohokrát ukázala, naposledy právě po Kyrillu, že takové disturbance mohou být naopak přínosem, protože dají šanci k životu jiným živočišným a rostlinným druhům, že les nezmezí, protože ten les je tam stále, pouze se uvolnil prostor pro jeho novou generaci. Jen člověk by měl přírodní zákonitosti více respektovat a být trpělivý,“ zakončuje Pavel Hubený.

Tisková zpráva Národního parku Šumava

Ministerstvo průmyslu přiznalo: slova o zrušení plánu přenést těžbu uranu do Brzkova nebyla pravdivá

Ministr průmyslu [Jan Mládek v březnu 2016 tvrdil](#), že zrušil plán převést těžbu uranu z Dolní Rožínky do Brzkova pro její neekonomičnost. Jak nyní potvrdilo Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), není to pravda a dále pokračuje schvalovací proces, který má umožnit státu vytěžit toto nevelké ložisko uranu na Českomoravské vysočině [v příloze]. Obyvatele a představitelé obcí Brzkova, Věžnice, Přibyslavi či Polné, kteří by byli možnou těžbou a dopravou uranové rudy nejvíce zasaženi a kteří s tímto záměrem ostře nesouhlasí, tak letos čeká náročný rok, ve které budou muset uhájit veřejný zájem na zachování zdravého prostředí pro život.

Do fáze veřejného projednávání vlivů na životní prostředí a zdraví lidí ([proces SEA](#)) se již na začátku roku dostane návrh nové surovinové politiky České republiky, kterou připravilo Ministerstvo průmyslu a obchodu.

V prvních měsících roku bude také Ministerstvo životního prostředí rozhodovat o žádosti státního podniku DIAMO na stanovení „Průzkumného území pro vyhledávání a průzkum výhradního ložiska radioaktivních nerostů Brzkov“, kterou podalo v listopadu 2016. Protože však je tento záměr v rozporu s aktuálně platnou surovinovou politikou, která s novou těžbou uranu nepočítá, jen těžko bude moci být průzkumné území povoleno.

Ministerstvo životního prostředí bude také v první polovině roku rozhodovat o podstatném rozšíření Chráněného ložiskového území Brzkov. Řízení bylo zahájeno v únoru 2015 na žádost s.p. DIAMO, ale bylo přerušeno a bez předchozího stanovení průzkumného území a přepočtu zásob nemůže ministerstvo rozhodnutí ve prospěch těžařů vydat.

DIAMO již nechalo zpracovat dokumentaci posouzení vlivů projektu těžby uranu u Brzkova na životní prostředí (tzv. EIA). Je hotová od července 2016 a proces má být zahájen poté, co budou získána výše zmíněná rozhodnutí.

Další plánovaný projekt geologického doprůzkumu na ložisku Brzkov pro etapu těžebního průzkumu je

zpracován, ale může být předložen ke schválení až po případném rozšíření chráněného ložiskového území.

Do konce roku 2017 pak má ministr průmyslu vládě předložit vyhodnocení procesu přípravy a návrh dalšího postupu k rozhodnutí.

Reálný stav přípravy těžby u Brzkova popsany v odpovědi MPO [v příloze] ukazuje na zkreslené informace, které dostala vláda od ministerstva průmyslu v prosinci 2014 a na základě nichž umožnila utrácet nemalé prostředky za přípravu těžby. [Další nepravdivé informace](#) v podkladech, které dostali ministři, se týkaly ekonomiky těžby, pomoci v nezaměstnanosti nebo v zajištění energetické soběstačnosti, kterou by mělo otevření nového uranového dolu přinést.

Edvard Sequens z Cally řekl: „V Dolní Rožínce končí poslední hlubinný uranový důl v Evropě. Potřebujeme přenést veškerou pozornost i dostupné finanční zdroje na kvalitní a rychlou sanaci rozsáhlých škod, které tu po uranovém průmyslu zbývají a ne na přípravu nové těžby. Starostové i obyvatelé Brzkova a dalších měst a obcí, které se snaží nové těžbě zabránit, budou mít i nadále náš obdiv i naši plnou podporu.“

Lucie Drahošová Stránská za spolek Naše Budoucnost bez uranu řekla: „Do roku 2017 jistě každý vstoupil s očekáváním, že mu nový rok přinese příjemné a radostné chvíle. Z pohledu spolku však již dnes víme, že nám přinese spoustu práce a zřejmě i několik nepříjemných chvil - plné obav. Nebudeme moci odpočívat, ale právě naopak, bude nutné aktivizovat obyvatele k aktivnímu odporu, aby byl i nadále náš nesouhlas jasně slyšet a abychom ukázali, že náš názor není názor několika jednotlivců, ale názor většiny.“

Tisková zpráva spolků Naše budoucnost bez uranu a Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Otevře surovinová politika dveře pro těžbu uranu u Brzkova?

Lidé se mohou veřejně vyjadřovat (proces SEA) [k návrhu nové surovinové politiky České republiky](#), kterou připravilo Ministerstvo průmyslu a obchodu. V ní hodlá podstatným způsobem proměnit polistopadový kurz v postupném utlumování problematické těžby uranu a otevřít tak dveře k nové těžbě dalších ložisek, v první řadě toho u Brzkova. Protože jsou důležitá vyjádření lidí, spolků, obcí či institucí, které s touto snahou ministerstva nesouhlasí, připravili jsme [internetový formulář na zaslání vyjádření Ministerstvu životního prostředí](#). Termín skončí 11. února 2017. Ještě před tím - 6. února proběhne na Ministerstvu průmyslu a obchodu veřejné projednání koncepce.

Spolky Naše budoucnost bez uranu a Calla – Sdružení pro záchranu prostředí nesouhlasí, aby surovinová politika umožňovala stavbu nových uranových dolů v České republice v minulosti již dosti postižené uranovým průmyslem. Problémem jsou budoucí citelné dopady do života obyvatel obcí okolo nového uranového dolu, které již v případě Brzkova zkušenosti s těžbou mají. Záměr přináší rizika v oblasti ztráty a znečištění podzemních vod, prašnosti, hluku, radonu, poškození krajinného rázu či podstatného navýšení těžké nákladní dopavy.

Přestože Ministerstvo životního prostředí požádalo zpracovatele hodnocení, aby vyhodnotil i variantu bez těžby uranu a aby byly „posouzeny vlivy možné nové těžby ložisek uranu Brzkov – Horní Věžnice na životní prostředí a veřejné zdraví a to včetně posouzení

synergických a kumulativních vlivů“, nic takového se nestalo. Zpracovatel požadavky ignoroval s odůvodněním, že: „se zahájením těžby v návrhovém období surovinové politiky se neuvažuje z důvodů ekonomické nevýhodnosti těžby a nepřipravenosti nové lokality. V návrhovém období dojde pouze k prověření reálnosti těžby uranu na nové lokalitě.“ Ve skutečnosti podle usnesení vlády z r. 2014 probíhají přípravné kroky směřující k budoucí těžbě a v lednu 2018 má dojít k rozhodnutí vlády o formě financování výstavby dolu. Tedy v návrhovém období Surovinové politiky, která je zpracována na období 15 let.

Edvard Sequens z Cally řekl: „Přestože by dnes byla těžba uranu ekonomicky prodělečná, nemusí tomu tak být v budoucnu a nová surovinová politika by tak těžbařům umetala cestu. Zachování špinavého uranového průmyslu má mít podle autorů surovinové politiky přednost před čistým životním prostředím a zdravím lidí.“

Lucie Drahošová Stránská za spolek Naše budoucnost bez uranu řekla: „Dáme-li na miský vah - několik let provozu našich jaderných reaktorů a po několika desítkách let trvající obnovu krajiny, znečištěné podzemní vody, kontaminovanou půdu, a náročnou sanaci po těžbě, tak my, jako obyvatelé, žijící v blízkosti plánovaného dolu víme, co zvolit. Věříme, že nová surovinová politika uranové těžbě nebude nakloněna, a ta tak zůstane jen vzpomínkou na minulost.“

Tisková zpráva spolků Naše budoucnost bez uranu a Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Ministr Mládek selhává při hledání úložiště radioaktivního odpadu

Vláda dnes neschválila věcný záměr zákona o zapojení obcí do rozhodování o úložišti radioaktivního odpadu. Odložila projednání až na polovinu příštího roku, čímž problém přenechala příští vládě. Rozhodnutí kabinetu je fiaskem několikaleté práce vládních úřadů v čele s ministrem Mládkem. Odložený návrh totiž připravily právní kanceláře najaté Správou úložišť radioaktivních odpadů a upravili legislativci ministerstva průmyslu a obchodu. Byl výsledkem kompromisní dohody, že obce nebudou mít právo veta a v případě sporu konečný verdikt o umístění úložiště vydá vláda až po souhlasu Senátu. Bez změny dnešního nevyhovujícího legislativního stavu a jasných pravidel pro vyhledávání úložiště by celý proces měl být zastaven.

Ministerstvo průmyslu a obchodu nedokázalo za celé volební období uskutečnit kompromisní dohodu o způsobu výběru místa pro hlubinné úložiště radioaktivního odpadu. Pracovní skupina pro dialog o hlubinném úložišti (PS Dialog), kterou tvořily státní úřady, starostové, nevládní organizace a spolky z dotčených lokalit, na ní přitom pracovala mnoho let.

Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii návrh zákona odsouhlasila v září 2015, počítá s ním i nový atomový zákon. Ministr Mládek ji ale do vlády předložil až dnes a byl odmítnut.

Úkol, který nedokázal vyřešit, tak přechází na jeho nástupce.

Odmítnutí dohodnutého zákona je další ze série neseriózních kroků státu v této důležité problematice. O svých zásadních krocích a obrazech při vyhledávání úložiště informuje až následně. Geologické průzkumy zahájil v rozporu s dohodnutým postupem bez souhlasu obcí. O loňském zahájení vyhledávání na dvou

nových lokalitách EDU-západ a ETE-jih nebyla předem informována PS Dialog ani obce, kterých se to přímo týká. Stát také odmítá diskusi o jiných možnostech řešení problému jaderných odpadů, než je jejich trvalé uložení. Veřejná debata o variantách by přitom měla být nezbytnou součástí právě probíhajícího procesu posouzení dopadů (SEA) Aktualizace koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným odpadem. MPO však už rok nedokáže zajistit potřebné podklady.

Starostové i občanské spolky proto ve stát ztrácejí důvěru a PS Dialog většina z nich opustila. Založily Platformu proti hlubinnému úložišti a dále se snaží se státem jednat. Koncem loňského roku [stáhli své zástupce](#) také nevládní organizace sdružené v asociaci Zelený kruh.

Edvard Sequens z Cally řekl: „Vláda právě předvedla kousek jak ze seriálu „Jistě, pane premiére“. Rozhodla o zřízení expertní komise a stanovila termín daleko po volbách. Bude tak moci další roky slibovat obcím, že na věci se pracuje, aniž by to odpovídalo skutečnosti.“

„Ministr Brabec, překvapil svým požadavkem na zajištění práva veta pro obce, které až dosud jeho úřad nijak neprosazoval. Starostové ale tento veřejný příslib práva veta, jehož analogie funguje například ve Švédsku nebo Finsku, jistě vezmou vážně.“

Daniel Vondrouš ze Zeleného kruhu řekl: „Dnešní propadák ministra Mládka je další ranou důvěryhodnosti státu při řešení problému radioaktivního odpadu. Věříme ale, že příští vláda se se svou odpovědností dokáže vyrovnat lépe.“

Tisková zpráva Zeleného kruhu a Cally

Přispěje Směrnice EU k větší bezpečnosti a transparentnosti kolem jaderného odpadu?

15. prosince 2016 se konala [jednodenní konference v Budapešti s názvem „Jaderný odpad – problém vyřešen?“](#). Calla je jedním z deseti partnerů mezinárodního projektu, v rámci něhož se konala. Cílem bylo informovat, jak se členským státům EU daří od srpna 2015 začlenit do svých Národních programů pro nakládání s jaderným odpadem (u nás se programu říká koncepce) směrnici Rady 2011/70/Euratom o nakládání s radioaktivním odpadem a podat Evropské komisi (EK) první zprávu o implementaci směrnice. Kromě pozice EK a členských států na toto téma se také řešila rizika vývozu a přepracování vyhořelého jaderného paliva v zařízení Mayak v Rusku (více v prezentaci Vladimira Slivyaka z Ecodefense). Moderovala Patricia Lorenz (z Global2000 a Friends of the Earth Europe).

Gabriele Mraz z rakouského Institutu pro ekologii (Österreichische Ökologie Institut) na začátku shrnula problematiku body kolem implementace směrnice týkající se například přístupu veřejnosti k národním programům a národním zprávám, národní a mezinárodní účasti veřejnosti na posouzení vlivů národních programů na životní prostředí (SEA), stanovení časových rámců & monitoring implementace směrnice a zodpovědnosti zemí při vývozu jaderného odpadu do zahraničí. Proces SEA není ve směrnici zmíněn, proto mnoho národních programů neuvažuje o SEA vůbec nebo pouze na regionální a národní úrovni. Proto žádáme Komisi, aby zahrnula do směrnice mezinárodní posouzení vlivů a také objasnila, jak bude

postupovat v případech, kdy se národní programy s již ukončeným procesem SEA podstatně změní (viz Německo, které posunulo svůj termín pro zahájení provozu hlubinného úložiště na rok 2083). Směrnice také jasně neformuluje, co v případech, kdy členské státy EU vyváží vyhořelé palivo na přepracování do nečlenských států, které buď ztratily licenci pro provoz zařízení na přepracování vyhořelého paliva, nebo pokračují v jeho přijímání dle zastaralých dohod. V prezentaci se dozvíte, že ze 17 zemí jich 11 dosud vyvezlo vyhořelé palivo za těchto okolností. Směrnice rovněž neřeší radioaktivní odpad, který se po roce 1946 vhažoval do oceánu.

Další hrubý nedostatek vidí projektoví partneři v tom, že směrnice pouze doporučuje, ale nenařizuje. Neboť v současné době, kdy je suverénnost států garantovaná Evropskou (Lisabonskou) smlouvou z roku 2009, nemá EK silné nástroje k tomu, aby členské státy potrestala za nevyhovění ve věci implementace směrnice. Massimo Garribba, ředitel Generálního ředitelství pro energetiku (DG ENER) Evropské komise zodpovědný za jadernou bezpečnost, o sobě řekl, že jeho hlavním posláním coby zaměstnanec veřejné správy je dohlížet na plnění závazků Evropské smlouvy. V reakci na to padlo několik dotazů ohledně její možné změny, která by členským státům jako Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Česká republika, ale i Německo a Polsko, kde zvažují stavbu jaderné elektrárny, nařídila prosadit bezpečné nakládání s jaderným odpadem a vyhořelým palivem a efektivní zapojení veřejnosti do rozhodovacího procesu (viz článek 10 směrnice „Transparentnost“).

Podle Massima Garribby vyplývá ze zpráv zaslaných EK, že mnoho států nemá jasnou představu o tom, jak nashromáždit dostatek financí pro postavení a provoz hlubinného úložiště v termínu, který si stanovily ve svých národních programech. Pro dokumentaci jeho slov: v ČR je nyní na jaderném účtu kolem 25 miliard korun, zatímco odhad nákladů je 111 miliard, v Bulharsku mají finanční zdroje na nějakých 10 let podle Albeny Simeonové z Nadace pro životní prostředí a zemědělství (FfEA), v Maďarsku stavět Paks II za peníze daňových poplatníků, navíc s posvěcením Evropské komise, aniž by měli vůbec plán, co se současným odpadem, nebo znali jeho množství, jak přiznal představitel organizace PURAM zodpovědné za nakládání s odpadem. Samotné schválení projektu Paks II Evropskou komisí je kontroverzní téma, které si ve spojení s článkem 1 směrnice, apelujícího na státy, aby odpovědně a bezpečně naložily s radioaktivním odpadem a zabránily nepřiměřenému zatížení budoucích generací, odporuje. Odpad z nových reaktorů je přece také zátěž a více odpadu znamená, že bude třeba více finančních zdrojů na to ho řešit.

EK se má k dosavadnímu procesu implementace směrnice v členských zemích vyjádřit do konce února 2017. Stav k prosinci 2016 je takový, že z 28 členských zemí pouze 16 poslalo program i zprávu, ovšem většina je v podobě návrhu bez oficiálního schválení národními autoritami. Proto v dubnu 2016 Evropská komise odstartovala řízení pro porušení práva („infringement procedure“). V prosinci 2016 stále probíhalo řízení se 6 zeměmi, včetně České republiky, protože Státní úřad pro jadernou bezpečnost neposlal platný národní program, ale „[Aktualizaci koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem](#)“ z listopadu 2014, která byla vládou pouze vzata na vědomí a od listopadu 2015 stále ještě neprošla procesem SEA. Všechny zaslání národní programy a zprávy byly v červenci 2016 přidány na web [Nuclear Transparency Watch](#) (na webu Státního úřadu pro jadernou bezpečnost ale zprávu nenajdete).

Kromě platného, ale zastaralého národního programu ve formě Koncepce z roku 2002, ke které tehdy

české Ministerstvo životního prostředí ani nevydalo souhlasné stanovisko, a kromě nedostatečných finančních zdrojů pro stavbu hlubinného úložiště za minimálně 111 miliard korun, když je na jaderném účtu v roce 2016 25 miliard, nesmím zapomenout zmínit další problémy. Vztahují se právě k transparentnosti a neefektivní účasti veřejnosti v procesu. Mnoho již bylo napsáno o tom, že neexistují jasně daná pravidla pro výběr finální lokality pro hlubinné úložiště v roce 2025, přesto se stát navzdory žalobám obcí a spolků snaží prostřednictvím geologických průzkumů a zasíláním milionů na účty obcí proces uspíšit. V říjnu 2016 byla založena [Platforma proti hlubinnému úložišti](#) sdružující samosprávy a spolky z lokalit, kde stojí o to, aby celý proces hledání hlubinného úložiště nabral bezpečnější a férovější směr.

Olga Kališová

Foto: https://www.facebook.com/atomovystat/photos/?tab=album&album_id=1255376241167300

Prezentace a zpráva z konference: <http://www.joint-project.org/>

Další krok k přírodě blízké obnově po těžbě

Loňská novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF) otevřela nové možnosti pro přírodě blízkou (ekologickou) obnovu území po těžbě nerostných surovin. Sice se týká pouze menších těžeben (tzv. nevýhradní ložiska), které jsou povolovány v režimu stavebního zákona, ale i tak se jedná v tomto případě o další významný posun dopředu. Pro pořádek připomeňme, že jedna z předchozích novel umožnila pružněji měnit rekultivační plány z důvodu ochrany přírody, pokud změna nepřesáhne 10 % dobývacího prostoru a příslušná plocha je registrována jako významný krajinný prvek (VKP) nebo vyhlášena přechodně chráněnou plochou (PCHP).

Jaké jsou tedy nyní možnosti přírodě blízké obnovy na nevýhradním ložisku nerostných surovin? Možnost změny oněch 10 % plochy stále platí, nově však lze ponechat pro přírodě blízkou obnovu až 100 % dobývacího prostoru, vysloví-li s tímto postupem souhlas vlastníci pozemků a požádají-li orgán ochrany přírody a krajiny o registraci VKP nebo vyhlášení PCHP. Poté následuje žádost o trvalé odnětí půdy ze ZPF „z důvodu zajištění zájmů ochrany přírody“ a její převod do kategorie ostatní plocha – neplodná půda. Pokud orgán ochrany ZPF vydá rozhodnutí o trvalém odnětí, zaniká povinnost rekultivace a ukončí se platby odvodů za vynětí. Nejbližší praxe ukáže, do jaké míry začnou orgány ochrany přírody a ochrany ZPF nové možnosti využívat.

Posun legislativy směrem ke zrovnoprávnění přírodě blízké obnovy s převažujícími rekultivacemi technického typu (zemědělské, lesnické, hydrické) lze jistě přivítat, jisté rezervy a mezery v legislativě však stále existují. Zatímco zákon o ZPF už s moderními trendy péče o krajinu opatrně počítá, u lesního zákona zatím na podobné změny marně čekáme. Státy, které mají s přírodě blízkou obnovou po těžbě dlouhodobější zkušenosti (např. Nizozemsko) už dnes také stanovují pro těžební prostory závazné minimální procento plochy, které musí být povinně ponecháno pro ochranu přírody.

K dalším problémům, které by bylo vhodnější řešit komplexněji, patří i následná péče o písčiny a mokřady, které při rekultivacích vzniknou, ale postupně podléhají zarůstání, čímž se jejich atraktivita pro ochranu přírody snižuje. Existují sice finanční nástroje jako Program péče o krajinu, ty jsou však dlouhodobě podfinancované. Evropské dotační tituly, např. Operační program Životní prostředí, se zase pro drobná a poměrně levná opatření nehodí.

Jinými slovy: Ani v roce 2017 nemůžeme usnout na vavřínech. I mírný pokrok v mezích zákona je však dobrou záminkou pro opatrný optimismus.

Jiří Řehounek (s přispěním Milana Boukala)

Blanský les má novou přírodní památku: Cvičák

Přírodní památka Cvičák o rozloze 62 ha se nachází v nejjihnější části CHKO Blanský les. Chrání zdejší zchovalá společenstva širokolistých suchých trávníků s rozptýlenými porosty dřevin na vápencovém podkladu. V minulosti celé území sloužilo jako vojenské cvičiště (odtud název). Přírodní památka zahrnuje tři bezlesé vrcholy a zalesněný vrch Liščí hory na severním okraji Českého Krumlova.

„Je to velmi cenné území. Roste tu mnoho vzácných a ohrožených druhů rostlin, ale nejdůležitější je ochrana vzácných druhů motýlů a ptáků. Mezi vzácné a krásně barevné motýly patří přástevník kostivalový, modrásek hnědoskvrnný,

okáč kluběnkový, z ptáků můžeme zahlédnout pěníci vlašskou, ťuhýka obecného a krutihlava obecného,“ vypočítává Petr Lepší z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, regionálního pracoviště jižní Čechy, oddělení Správa CHKO Blanský les.

Vyhlášením přírodní památky nedojde k žádným změnám v současném využívání. Omezen není pohyb osob nebo sběr lesních plodů. Cílem a posláním přírodní památky je udržení klidové a rekreační zóny v blízkosti Českého Krumlova a zachování výjimečných přírodních hodnot.

„Charakter zdejších zchovalých lučních porostů budeme podporovat pastvou a kosením, plánujeme rovněž výsadbu ovocných dřevin, údržbu cest a výřezy náletových křovin. Pro obojživelníky chystáme vybudování tůňek nebo i větších nádrží. Doufáme, že se nám podaří vybudovat naučnou stezku s interaktivními prvky pro děti i dospělé,“ nastiňuje Petr Lepší.

Tisková zpráva AOPK ČR

Šetříme s Janem Zahradníkem

Poslanec Jan Zahradník neziskovky zjevně nemusí. Naposledy to v praxi předvedl, když na začátku prosince (neúspěšně) navrhl v parlamentu snížit částku na grantový program pro nevládní organizace na polovinu s ušetřené peníze (celkem 10 mil. korun) převést na adaptační opatření pro zmírnění dopadů klimatické změny na vodní ekosystémy.

Na první pohled bychom měli Jana Zahradníkovi zatleskat za to, že ODS uznala konečně klimatickou změnu jako vážný problém, který hodlá řešit. Příjmy našeho státního rozpočtu na tento rok však činí 1,3 bilionu korun a jeho plánovaný schodek 60 miliard korun. Šlo tedy zjevně o kosmetickou změnu rozpočtu, kterou můžeme číst jako vzkaz skalnímu voličskému jádru ODS, symbolicky tlumočený jihočeským členem jejího poslaneckého klubu. Ostatně už ministři Pavel Drobil a Tomáš Chalupa škrtili grantový program na MŽP, jak se dalo.

Pokud bychom však vzali návrh Jana Zahradníka vážně, lze ho posunout ještě dále. Politické strany získávají ze státního rozpočtu na svou činnost kolem půl miliardy korun ročně. Např. ODS inkasovala v roce 2015 téměř 62 milionů. Co takhle navrhnout přesun poloviny finančních prostředků určených politickým stranám třeba do dlouhodobě podfinancovaného Programu péče o krajinu? Pokud do něj poslanci převedou 250 milionů, pak rád oželím i polovinu peněz určených neziskovkám. Takový poslanecký návrh ovšem patří do žánru čiré politické science fiction.

Nejsem si docela jistý, zda veřejnost spíše ocení návrh na omezení příspěvků pro neziskovky, nebo pro partaje. Jednou věcí jsem si však jistý stoprocentně: Neziskové organizace v ochraně životního prostředí hospodaří s minimem finančních prostředků, na které dosáhnou, v průměru transparentněji a efektivněji než české politické strany. A za grantové peníze skutečně chrání přírodu nebo vytvářejí ekovýchovné programy.

Nu a závěrem bych Jana Zahradníka ještě rád uklidnil. Kritické články o politicích ODS nejsou financovány z grantového programu MŽP. Píšeme je ve svém volném čase a zdarma. :-)

Jiří Řehounek

ZELENÉ PERLY ZA ROK 2016

„Zákon implementuje do území státní totalitu. Do území, které má se státním dirigismem bohatou negativní zkušenost. Vždyť od roku 1938 byla Šumava silně poškozována dopady státní totality. Nyní má být veškerá správa území předána do Správy národního parku, to znamená, že obce nebudou moci rozhodovat o své budoucnosti. Zákon se vůbec nevypořádává s existencí obcí na území národních parků a navíc omezuje pohyb lidí v samotných sídelních útvarech. Mrzí mě, že lidem, rodinám, které zde po generace žijí, nikdo nenaslouchá.“

Antonín Schubert, starosta Modrav k novele zákona řešící národní parky
(zdroj: Webové stránky Jana Zahradníka)

Na sklech umírají ptáci, pojďme to změnit!

Během letošní kampaně Bezpečné zastávky lidé po celé republice zhodnotili přes šest tisíc zastávek hromadné dopravy z hlediska nebezpečí, které představují pro ptáky. Celá čtvrtina z nich je pro ptáky riziková. Ačkoli řada zastávek již obsahuje ochranné prvky, jsou vesměs neúčinné. Díky iniciativě lidí však vznikají první správná zabezpečení zastávek. V Praze souběžně probíhal projekt „Skla – neviditelný zabiják ptáků“, který si vzal na mušku nebezpečné protihlukové stěny a jednotlivé budovy.

Od února letošního roku mají lidé možnost na webu zastavky.birdlife.cz hodnotit zastávky a zaznamenávat nalezené usmrčené ptáky. Rovně dvě stovky dobrovolníků z řad široké veřejnosti zjistily, že tři čtvrtiny zmapovaných zastávek jsou bezpečné – buď neobsahují žádné nezabezpečené skleněné plochy, nebo jsou v pro ptáky neatraktivních místech. Zbývající čtvrtina zastávek je pro ptáky riziková nebo

vyloženě nebezpečná. U více než stovky zastávek byla zaznamenána úmrtí ptáků, často i opakovaná. „Kromě běžných druhů ptáků, nejčastěji kosů, jsme zaznamenali i zabitě poštolky nebo ledňáčka,“ dodává Lukáš Viktora, který se v ČSO na kolizi mezi lidskou činností a ptactvem dlouhodobě specializuje.

Podobná je i situace na budovách s prosklenou fasádou nebo velkými okny, směřujícími do zeleně. „Především na okrajích velkých měst, a Praha opravdu není v tomto směru výjimkou, rostou jako houby po dešti administrativní a nákupní centra, plná prosklených ploch,“ říká Viktora. „Statisticky je přitom prokázáno, že na jednu budovu připadají ročně v průměru 1–2 mrtví ptáci.“

„Velmi často jsme se setkali se zastávkami řídce polepenými siluetami ptáků,“ upozorňuje Zbyněk

Janoška z ČSO, který vede kampaň Bezpečné zastávky. „Jedna silueta uprostřed skla však nic neřeší a ze strany provozovatelů zastávek je to zbytečný výdaj. Takto polepená zastávka představuje stejné riziko jako zastávka, na které žádná silueta není,“ dodává. Stejně tak je tomu i v případě protihlukových stěn a budov. Mýtus, že jedna silueta ptáka na skle zabrání kolizím, stále přetrvává a osamělé siluety se objevují i na novostavbách. Přitom jedinou účinnou ochranou před nárazy je hustý, kontrastní polep, který vytvoří optickou bariéru a dojem překážky. Jako vzor mohou posloužit jak ptačí siluety, tak i čistě geometrické prvky jako jsou pruhy nebo kruhy nebo jakékoli jiné tvary včetně nápisů. Na vývoji skla, které již bude obsahovat bezpečnostní prvky pro ptáky, spolupracuje ČSO se společností AGC Flat Glass Czech.

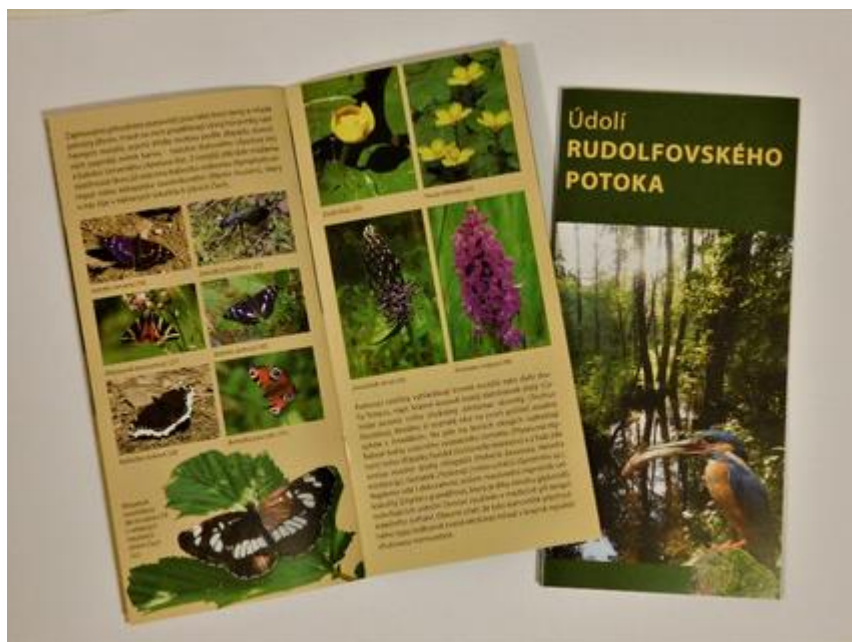
Čtrnáct zastávek bylo během kampaně již zabezpečeno, bez výjimky lidmi, kteří oslovili místní úřady a povolení k polepu s nimi vyjednali. „Dobrou zkušenost máme zejména se školami, které rády zpestří výuku výtvarné výchovy nebo přírodopisu praktickou pomocí ptákům,“ pochvaluje si Gabriela Dobruská, která má v ČSO na starosti spolupráci se školami. ČSO rozjedнала zabezpečení řady dalších zastávek a spolupracuje i na úrovni územního plánování a urbanistiky, aby nebezpečné zastávky pokud možno nevznikaly. „Třeba budoucí zastávky MHD v Praze už by měly být bezpečné, připravovaná soutěž na jejich design bude po dohodě s Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy tuto podmínku zahrnovat,“ říká Viktora.

„Kampaň Bezpečné zastávky letošním rokem určitě nekončí. Díky úsilí stovek dobrovolníků nyní máme hrubou informaci o tom, kolik nebezpečných zastávek v Česku máme a kde jsou. To hlavní – jejich zabezpečení a předcházení jejich vzniku – je práce na další roky,“ říká Janoška s tím, že do kampaně se stále může zapojit každý. „Některé části republiky již máme dobře zmapované, ale mnoho dalších regionů nám v mapě svítí bíle.“ Kdokoli může nebezpečnost zastávky ohodnotit vyplněním krátkého formuláře na webových stránkách zastavky.birdlife.cz a to i ze svého mobilního telefonu. „Hodnotit zastávky se dá i ze sedadla vlaku, autobusu nebo tramvaje – ozvláštňte si cestu do práce a přispějte k ochraně ptáků v místě, kde žijete! Zároveň můžete upozornit na úhyny ptáků na výplních protihlukových stěn i budov, třeba prostřednictvím databáze birds.cz, kde je pro tyto účely zřízena zvláštní kategorie,“ vyzývá Janoška.

Na základě sesbíraných údajů pak ČSO oslovuje místní úřady v městech s nejvyšším počtem nebezpečných zastávek a jedná o jejich zabezpečení. „Bezpečná řešení po předchozím upozornění navrhneme také vlastníkům a provozovatelům rizikových protihlukových stěn a budov,“ dodává Viktora.

Tisková zpráva ČSO

Brožurka představuje údolí Rudolfovského potoka

Turistickém informačním centru v Českých Budějovicích a budou poskytnuty také okolním obcím, aby mohly propagovat přírodu v okolí. A můžete si je vyzvednout také v kanceláři Cally.

Jiří Řehounek

Metodiky péče o dřevomilné brouky

Na sklonku loňského roku byly zveřejněny metodiky péče o populace dřevomilných brouků, kteří patří k evropsky významným druhům. Tým z Entomologického ústavu BC AV ČR a i2L Research Central Europe zpracoval pod vedením Lukáše Čížka doporučení pro kovařika fialového, lesáka rumělkového, páchníka hnědého, roháče obecného, rýhovce pralesního, tesařika alpského a tesařika obrovského. Všechny metodiky obsahují informace o biologii, rozšíření a především možnostech a potřebách ochrany cílových druhů. Jsou certifikovány ministerstvem životního prostředí ČR a zájemci je najdou na

<http://baloun.entu.cas.cz/~cizek/BrouciNatura2000ManagementPopulaci/>.

Jiří Řehounek

Divocí koně pomohou chránit přírodu v Národním parku Podyjí

Divocí koně pocházející z anglického Exmooru budou od letošního roku pomáhat udržovat dvě unikátní lokality v Národním parku Podyjí. Na Mašovické střelnici a Havranickém vřesoviště by se mělo zabydlet jedenáct zvířat dovezených z Anglie. Přípravy na jejich příjezd odstartovaly vloni v září.

Návrat velkých kopytníků je součástí rozsáhlého projektu Military LIFE for Nature financovaného z evropského programu LIFE. Hlavním účelem projektu je podpora a zachování vzácných druhů rostlin a živočichů, které ke svému životu potřebují pestrou nelesní mozaiku. Projekt zajistí po dobu následujících pěti let péči o přírodu v pěti bývalých vojenských územích, chráněných v rámci evropské soustavy Natura 2000, v různých částech České republiky. Prestižní grant získala ochránářská organizace Beleco, která na projektu bude spolupracovat se společnostmi Wetland a Česká krajina, která má zavedení pastvy koní v Podyjí má na starosti. Česká krajina má s velkými kopytníky již zkušenosti z rezervace ve středočeských Milovicích. Partnerem projektu je také Ministerstvo životního prostředí ČR.

V Podyjí budou koně udržovat celkovou plochu bezmála 70 hektarů. „Na rozdíl od domácích zvířat nejsou vybíraví a spásají i ty nejhorsí porosty, včetně agresivních druhů trav nebo náletových dřevin. Tím uvolňují prostor pro cenné druhy květin a řadů druhů motýlů, kteří jsou na nich závislí,“ popsal přínos pastvy Dalibor Dostál, ředitel společnosti Česká krajina.

„Havranické vřesoviště je druhově bohatá skalní step, Mašovická střelnice se zase pyšní pestrými lučnými společenstvy. Obě lokality jsou pokladnicemi vzácných rostlin a živočichů, jako jsou koniklece, jalovce, orchideje, desítky druhů motýlů, ještěrky zelené, užovky stromové a řada dalších. Ti všichni se neobejdou bez dlouhodobé péče o svá stanoviště a právě přirozená pastva je péčí přírodě nejbližší. Jde o velmi hodnotné lokality a zachování jejich přírodních hodnot pro příští generace je velkým závazkem. Jde o velmi hodnotné lokality a zachování jejich přírodních hodnot pro příští generace je velkým závazkem“ přiznává Miloslav Jirků z Biologického centra Akademie věd.

„V Podyjí, které není tradiční pastevní oblastí, je obtížné zajistit dostatek zvířat ke spásání vzácných stepí a vřesovišť. Navíc exmoorský pony dokáže regulovat i náletové dřeviny, jejichž šíření na stepích je jinak obtížně řešitelné. Proto jsme projektu nabídli využití dvou ploch, o něž dlouhodobě pečujeme. V současné době ladíme rozlohu a přesné umístění ohrad. Zároveň projednáváme celý záměr s dotčenými obcemi a dalšími subjekty.“ podotkla botanička Správy Národního parku Podyjí Lenka Reiterová.

V rámci celého projektu Military LIFE for Nature bude na vybraných lokalitách v České republice využito kromě pastvy divokých koní i dalších netradičních způsobů péče, jako jsou například pojezdy těžké techniky a hospodářská pastva. „Kromě Mašovické střelnice a Havranického vřesoviště, kde bude probíhat pastva koní, je další lokalitou Pánov u Hodonína, kde proběhne rozsáhlé odstraňování náletových dřevin a dále budou využívány tanky a další technika pro udržení vhodných podmínek pro vzácné rostliny a motýly, na Načeratickém kopci u Znojma a na Blšanském chlumu u Loun se rozšiřuje plocha pro pastvu koz a ovcí,“ vyjmenovává dotčené prostory Pavel Marhoul ze společnosti Beleco.

Tisková zpráva České krajiny (redakčně kráceno)

Nový vzácný návštěvník před objektivem fotopasti: kočka divoká

Fotopasti Rysích hlídek Hnutí DUHA natočily v Pošumaví [dvě videa](#) šelmy, která nápadně připomíná kočku divokou. Vzhled i chování zvířete na záznamu odpovídají vzácnému zvířeti, které z naší přírody vymizelo před dvěma sty lety. Video pocházejí z okraje Chráněné krajinné oblasti Šumava. Tamější nové záznamy se řadí k necelé [desítce údajů](#) z celé České republiky.

Zvíře zachycené fotopastmi prochází na značkovacím místě, v jednom případě je také vidět typické kočičí značkovací chování, které známe od domácích koček či rysů. Nalezení genetických vzorků by mohlo přinést zajímavé informace o původu šelmy.

Na monitoringu šelem v jihozápadních Čechách spolupracuje Správa Národního parku a CHKO Šumava, jihočeské regionální pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny a organizace Hnutí DUHA a ALKA Wildlife.

Kočka divoká patří mezi druhy, které byly ještě zhruba v polovině 18. století běžným obyvatelem našich lesů. Její vymizení způsobil výrazný úbytek přirozených pralesovitých porostů a systematické pronásledování člověkem. Lidé v kočce divoké viděli predátora myslivecky obhospodařované pernaté zvěře.

Monitoring kočky divoké je obtížný. Její teritorium je malé, má rozlohu sotva pár kilometrů čtverečních a komplikuje její skrytý způsob života a nízká početnost. Také je obtížné určit, zda je zaznamenané zvíře kočka domácí či její tajemný a [vzácný příbuzný](#). Bohužel se objevují i případy "chybného odstřelu", kdy záměna kočky divoké za domácí kočku stojí vzácnou šelmu život.

Přirozeným prostředím kočky divoké jsou níže položené teplejší oblasti s listnatými a smíšenými lesy. Zde vyhledává především okraje lesů, malé mýtiny, v lese ukryté louky a nerušené lesní lemy s bohatou strukturou křovin. Kočka divoká loví hlavně hlodavce.

Kočka divoká je také ikonickým druhem kampaně Česká divočina Hnutí DUHA. Ekologická organizace usiluje o rozšíření a ochranu přirozených lesů ponechaných samovolnému vývoji, které jsou pro vzácnou šelmu klíčovými územími. Jsou důležité i pro řadu druhů vázaných na odumírající dřevo a různé vývojové fáze lesa. Ochrana divoké přírody také znamená ochranu přírodních procesů, do kterých člověk nezasahuje. Jejich studium nám dává nahlédnout do tajů vývoje přírody, která reaguje na klimatické změny.

Luděk Bufka, zoolog Správy Národního parku Šumava, řekl: „Naše fotopasti zachytily kočku divokou už před zhruba čtyřmi lety. Kromě těch několika ojedinělých záchytů na české straně Šumavy, jsou fotografie také z fotopastí z bavorské strany Šumavy, z těch nižších poloh. Dá se to očekávat, protože právě v Bavorsku bylo v osmdesátých letech vypuštěno asi 120 jedinců kočky divoké a je jisté, že ta populace stále existuje a není proto vyloučeno, že může být zdrojem pro výskyt v Pošumaví a na Šumavě. Bohužel pořád je tato šelma ve volné přírodě vzácností.“

Elisa Belotti, zooložka Správy Národního parku Šumava, řekla: „Záznamy mohou ilustrovat postupný návrat této šelmy do naší přírody, ale také vypovídají o rozvoji monitorovacích technik pro sledování skrytých

žijících šelem a rozšiřování mapovaného území. Donedávna bylo jen velmi obtížné zjistit výskyt kočky divoké v naší přírodě, situace se ale změnila s rozvojem fotopastí. Díky těmto zařízením umístěným ve vhodných lokalitách je dnes možné prokázat přítomnost druhů, které doposavad unikali pozornosti zoologů.”

Josefa Volfová, koordinátorka Rysích hlídek Hnutí DUHA, řekla: „Dobrovolníci Rysích hlídek Hnutí DUHA se zaměřují na mapování vzácných šelem především v Pošumaví a navazujících pohořích, odkud přináší cenné údaje o výskytu rysa, vlka či kočky divoké. Je zřejmé, že přírodní podmínky jsou zde pro tyto chráněné živočichy optimální a záleží pouze na činnosti a přístupu člověka, zda v naší přírodě naleznou prostor pro trvalý život.”

Jana Pospíšková, odbornice na kočku divokou, řekla: „Šumava je pro život koček divokých svým drsným horským klimatem nevhodná, ale její podhůří by jim už mělo co nabídnout. Nejnovější pozorování kočky divoké je další vlaštokou, která žije naději na znovuosídlení jižních Čech touto fascinující šelmou. Důkaz o trvalém výskytu, tedy o rozmnožování na našem území, totiž stále chybí.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA a Národního parku Šumava

Energetická družstva v Německu

Zatímco v roce 2006 bylo v Německu pouze 8 energetických družstev vyrábějících energii z obnovitelných zdrojů, v roce 2016 už jich bylo 1 000. Z tohoto počtu je jich asi 800 členy německého Svazu pro německé kooperativy. Jaké jsou příčiny tohoto masivního zakládání energetických kooperativ? Jaký mají přínos pro své členy a celou společnost v Německu?

V listopadu 2016 zorganizovaly Hnutí DUHA a pražská kancelář Heinrich-Böll-Stiftung třídní studijní cestu pro české komunální politiky a neziskové organizace. Hlavním účelem exkurze bylo pochopit, z jakých důvodů jsou němečtí obyvatelé motivováni k zakládání energetických družstev. Na programu byly přednášky: v berlínském sídle [Svazu pro německé kooperativy \(DGRV\)](#), v [Institutu pro pokročilé studium udržitelnosti \(IASS\)](#) v Potsdami a v sídle [Weiterdenken](#) Heinrich-Böll-Stiftung Sachsen v Drážďanech, kde si s námi vyměnil své zkušenosti také jeden ze zakladatelů energetického družstva [EgNEOS](#).

Přednášející Dr. Andreas Wieg z DGRV, Sylvia Borbonus a Boris Gotchev z IASS a Jan Stoye z EgNEOS se shodovali na tom, že nejdůležitější faktory pro rozvoj energetických družstev v Německu byly stabilní politické a ekonomické prostředí a aktivní lidé. Pro ilustraci, veškerá řídicí činnost spojená s družstvy (funkce předsedy, ve správní radě nebo ve výboru) je dobrovolná čili neplacená. A nejčastěji je zakládají místní bankéři, farmáři, experti, řemeslníci a starostové.

V roce 2000 byl schválen [německý zákon o obnovitelných zdrojích energie \(EEG\)](#), který garantoval výkupní ceny elektřiny (FIT) po dobu 20 let (tudíž umožnil podnikatelům předvídat ceny) a povinnost provozovatele sítě vykupovat elektřinu od výrobců energie z obnovitelných zdrojů. Zakladatelé družstev mohli také počítat s podporou 1. bank a 2. samospráv ve formě: ad 1. nabízených půjček ze dvou třetin původních nákladů a nízkých úrokových sazeb, ad 2. vlastním členstvím a zapojováním se do stavby projektů.

Často uváděné benefity zahrnovaly u členů vyplácení dividend a hrazení nízkých poplatků za elektřinu a teplo, pracovní místa pro místní řemeslníky a firmy, zapojování místních bank do projektů a odvádění daní ze zisku kooperativ místní samosprávě. To vše vedlo k pozitivnímu přijetí energetických projektů občanskou společností. Dalším aspektem je, že kooperativy upevňují demokratické principy. Nezáleží, kolik do společného rozpočtu přispíváte – vždy platí „jeden člen – jedno hlasovací právo“. Přispívají tak k sociální soudržnosti, neboť jsou výhodné i pro lidi s nižšími příjmy. Vstupní členské poplatky se v Německu pohybují od 650 eur.

Energetická družstva a velcí energetičtí dodavatelé jsou schopni koexistovat bez nevraživosti a nezdravé

formy soutěživosti, neboť velkým společenstvem se nevyplatí budovat sítě v odlehlých koutech venkova. Na druhé straně venkov poskytuje prostorové možnosti pro výstavbu fotovoltaických parků, větrných turbín a bioplynových stanic, díky nimž se kooperativy nejčastěji zakládají. Že mezi kooperativami a dodavateli jde o spolupráci, je vidět na uzavírání smluv o údržbě technologií mezi dodavateli a družstvy.

Příklad zvláštního druhu energetického družstva je obec [Feldheim](#) u města Treuenbrietzen se 130 obyvateli. Společnost Energiequelle, která místní družstvo provozuje od roku 2011, prodává většinu elektřiny do národní sítě. Místní obyvatelé, kteří se stali členy (a jsou jejími vlastníky projektu Feldheim z asi 47 %; 41 % vlastní investoři a 12 % vlastní dodavatelé energie), odebírají za jednorázový vstupní členský poplatek 3 000 eur ze sítě teplo za 7,5 centů/kWh a elektřinu za 16,6 centů/kWh (pro srovnání, pololetní ceny za dodávku elektřiny a zemního plynu pro EU domácnosti v eurech 2014-2016 najdete [zde](#)).

K výrobě elektřiny a tepla se ve Feldheimu v roce 2015 využívaly větrné elektrárny s instalovaným elektrickým výkonem přes 80 MW, fotovoltaika s výkonem 2,25 MWp, bioplynová stanice s výkonem 526 kWh a výtopna na biomasu (přesněji dřevní štěpku) dodávající teplou vodu při vykrytí odstávek bioplynové stanice. V roce 2015 vyprodukovaly větrné elektrárny 152 600 MWh, fotovoltaika 2 748 MWh a bioplynka 4 150 MWh (která navíc ročně vyrobí kolem 11 000 m³ organického hnojiva neboli digestátu na 1 700 ha). Obec Feldheim není ostrovní systém a od léta 2015 využívá systém pro skladování energie o kapacitě asi 10 MWh pro vyrovnávání výkyvů v síti kvůli fluktuaci větrné a fotovoltaické energie. V současnosti je [zařízení](#) ve Feldheimu největší v centrální Evropě se 3 360 moduly s lithiovými články v budově s

rozměry 17x30 metrů.

Některé z prezentací: <https://cloud.boell.de/index.php/s/MfoKKU5t6Kixkri> .

Olga Kališová

Evropská unie navrhuje výrazné omezení rtuti

Evropa sice udělala krok směrem k omezení nebezpečné rtuti, ale nad kontaminací v jiných částech světa si EU stále „myje ruce“. V minulém týdnu se totiž zástupci členských států, Evropské komise a Evropského parlamentu dohodli na kompromisním legislativním návrhu, který by měl omezit kontaminaci rtutí z evropských zdrojů. Unie by tak naplnila zásadní Minamatskou mezinárodní úmluvu o rtuti. Návrh například požaduje bezpečnější nakládání se rtuťovým odpadem tak, aby byl ukládán pouze v pevném stavu do podzemních úložišť. Pozitivní je také zákaz amalgámových plomb pro děti do 15 let a pro těhotné a kojící ženy. Bohužel návrh nepotlačuje neblahou praxi tzv. double standardu, kdy Evropa omezuje výrobky s obsahem rtuti na svém území, ale nebrání jejich exportu do třetích zemí.

Rtuť je neurotoxický kov, který se hromadí v životním prostředí a poškozuje zejména vyvíjející se mozek nenarozeného plodu i malých dětí a tím pádem je zvláště nebezpečná také pro těhotné ženy. Má za následek snižování inteligence a nevratné poškození mozku. Emise rtuti v ovzduší padají na zem v dešťové vodě. Vodní mikroorganismy ji přeměňují v tzv. dimethylrtuť, která putuje potravním řetězcem až k člověku, který ji do sebe dostává zejména potravou z ryb. Ryby jsou přitom velmi cenným zdrojem proteinů i omega 3-mastných kyselin paradoxně nezbytných pro zdravý vývoj mozku. Důvodů pro jeho omezení je tedy víc než dost a každý krok je vítaný.

Evropské orgány bohužel v návrhu nešly dostatečně daleko v omezení exportu výrobků obsahujících rtuť. Posvěcují tedy pokrytecky tzv. double standard. V Evropě zakázané výrobky s obsahem rtuti např. v bateriích či lampách mohou výrobci vyvážet do třetích zemí. Bohatá Evropa tak pokrytecky umožňuje další kontaminaci rtutí mimo své území, ovšem v zemích, kde je legislativa i finanční prostředky pro bezpečné zacházení se rtutí na daleko nižší úrovni. Navíc odmítá poskytnout finance a know-how pro chudší země tak, aby mohly efektivně vyčistit kontaminovaná místa rtutí v jejich zemích.

Přivítat lze zákaz amalgámových plomb pro děti do 15 let a pro těhotné a kojící ženy (s platností od 1. 7. 2018). Všechny členské státy taky musejí vypracovat plán na snížení míry použití dentálního amalgámu, a to do 1. 7. 2019. Evropská komise pak na základě podkladů od jednotlivých členských států připraví případně legislativní návrh, jak amalgám zakázat nejlépe od roku 2030. Amalgámové plomby jsou dnes druhým největším zdrojem rtuti v EU (využití rtuti v ostatních průmyslových odvětvích – první je chlorový průmysl, dále se např. používá při výrobě fluorescentních lamp). Evropská unie je současně největším znečišťovatelem rtutí právě z dentálního amalgámu.

Obecně lze říci, že se Evropské unii podařilo dospět k částečně účinným opatřením tak, aby Evropané do budoucna přestali znečišťovat sebe i životní prostředí jednou z nejnebezpečnějších neurotoxických látek. Zbývají ovšem další kroky, především vstřícný a zodpovědný přístup k chudším zemím po celém světě. K celému balíku opatření na omezení rtuti se EU zavázala podpisem Minamatské úmluvy o rtuti. Text kompromisního materiálu musí ještě schválit Evropský Parlament a Evropská Rada.

Tisková zpráva Arniky

Při plánované recyklaci 65% v roce 2030 je většina plánovaných spaloven zbytečná

Dosáhne-li Česká republika plánované 65% míry recyklace a platného zákazu skládkování, nebude v roce 2030 potřebovat plánované spalovny Most, Mělník, Přerov, Jihlava, Cheb a další. Vedle potřeby nových regionálních kapacit pro dotřídění směsných odpadů se ukazuje jako rozumná jen debata o rozšíření spaloven v Praze a Brně a zároveň o energetickém využívání části odpadů ze severozápadní a severovýchodní části ČR. K těmto závěrům dospěla studie Hnutí DUHA.

Hnutí DUHA zároveň znovu varuje před zákazem skládkování podle parametru

výhřevnosti. Ten ve všech zemích, kde byl zaveden, vedl k výstavbě nadbytečných spalovacích zařízení. Tento parametr by nutně zablokoval růst recyklace. Výrazně lepší je vázat zákaz skládkování na biologickou rozložitelnost odpadů. Jejich přítomnost na skládkách je totiž hlavním problémem z hlediska životního prostředí i produkce skleníkových plynů.

Studie Hnutí DUHA porovnávala ve variantách, jak naložit se zbytkovým odpadem po dosažení 65% recyklace:

- Řešení navržené studií Hnutí DUHA: z 50 km vzdáleného okolí vozit odpad bez úpravy do spaloven. Z větších vzdáleností odpad předtřídit a pouze hořlavou část vozit do stávajících spaloven s energetickým využitím. Investice: 21 miliard Kč. Výsledek: skládkováno 13 % komunálních odpadů.
- Řešení podle POH ČR: Výstavba řady nových spaloven s energetickým využitím a stále část odpadů skládkována. Investice: 20 miliard Kč. Výsledek: skládkováno 21 % komunálních odpadů.
- Řešení se zákazem skládkování nespalitelných odpadů: Všechny odpad se spálí v nových spalovnách s energetickým využitím. Investice: 39 miliard Kč. Výsledek: skládkování 12 % komunálních odpadů zbylých ze spálení.

Studie Hnutí DUHA na základě výpočtů a vyhodnocení možných variant doporučuje:

- zpracovat závazný plán, který určí, která a jak velká zařízení na energetické využití odpadů bude ČR potřebovat do roku 2030
- nepodporovat (z veřejných zdrojů, účtů spotřebitelů ani fondů EU) budování nových kapacit na úpravu a spalování odpadů s energetickým využitím nad rámec závazného plánu (tedy ty, pro které nelze očekávat dostatek odpadů v době, kdy budou dokončeny)
- ve vzdálenějších regionech od stávajících spaloven s energetickým využitím odpadů vybudovat centra překladišť a linek na dotřídění směsných odpadů
- nastavit zákonný zákaz skládkování odpadů dle parametru biologické rozložitelnosti a recyklovatelnosti a nikoliv podle parametru výhřevnosti.

„Právě představená studie ukazuje, že v případě platnosti zákazu skládkování a dosažení 65% míry recyklace komunálních odpadů není v ČR nutné stavět plánované spalovny v Mostě, Mělníku, Přerově, Jihlavě, Chebu a na dalších místech. Vedle výstavby regionálních linek pro dotřídění směsných odpadů se ukazuje jako racionální pouze debata o rozšíření spaloven v Praze a Brně a o řešení energetického využívání části odpadů ze severozápadní a severovýchodní části ČR. V případě ještě vyšší recyklace a lepší prevence vzniku odpadů by potřebné kapacity byly ještě mnohem nižší,“ říká Ivo Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Spalovny z evropských fondů financovány nebudou

Výstavba a rekonstrukce spaloven komunálních odpadů nebude do roku 2020 financována z evropských fondů. To je výsledek dohody mezi ministerstvem životního prostředí a Evropskou komisí z jednání 5. Monitorovacího výboru Operačního programu životní prostředí (OPŽP). Plánované spalovny by tak museli zaplatit lidé z daní nebo zvýšených poplatků za odpad. Evropská komise chce v programovém období 2014-2020 podporovat především oběhové hospodářství a vysoké cíle recyklace odpadů.

Evropské financování výstavby spaloven mělo dlouho

nevyřešenou, takzvanou předběžnou podmínku OPŽP. Evropská komise požadovala předložení Plánu odpadového hospodářství ČR a krajských odpadových plánů. Z těchto dokumentů je však zřejmé, že kraje ani stát k vysoké míře recyklace v budoucnu nesměřují. Výstavba nových spaloven dřív, než dojde ke zvýšení recyklace, jde proti evropské hierarchii nakládání s odpady. Právě od ní se odvíjí ochota Komise platit v členských státech odpadové projekty.

Stopku pro využívání evropských strukturálních fondů na výstavbu a rekonstrukci spaloven komunálních odpadů prosazuje Hnutí DUHA dlouhodobě. Česká republika totiž třídí a recykluje pouze 36 % komunálních odpadů, zatímco průměr v EU je 44 % a úspěšné státy recyklují kolem 60 %. K tomu, aby ČR dosáhla recyklační úrovně úspěšných evropských zemí, musí především zlepšit dostupnost recyklačních služeb pro domácnosti a zvýšit třídění bioodpadů.

Zásadním nástrojem pro snížení skládkování a zvýšení recyklace na úroveň úspěšných evropských zemí je nový zákon o odpadech, který připravuje MŽP. Ten se má 12. ledna znovu projednávat v Legislativní radě vlády. Bohužel poslední návrh zákona zakazuje skládkování odpadů podle parametru jejich výhřevnosti. To by vedlo k přesměrování odpadu ze skládek rovnou do nových spaloven namísto úsilí odpad nejprve dobře vytřídit a zrecyklovat a teprve poté spálit jen jeho nevyužitelnou část.

Návrh zákona zavádí tzv. recyklační slevu, motivační opatření, které má potenciál recyklaci odpadu významně zvednout. Díky ní by obce získaly zpět do svých rozpočtů peníze ze zvýšeného poplatku za skládkování, pokud dosáhnou vyšší recyklace. Tomuto dobrému záměru však návrh zákona sám brání tím, že podle něj recyklační slevu získají obce v roce 2020 již za nízkou (35%) recyklaci – motivační opatření by tak ve skutečnosti nikoho nemotivovalo.

Ivo Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA, řekl: „Potvrzeno. Spalovny se u nás za peníze z evropských fondů stavět nebudou. Evropská komise to totiž se zvýšením recyklace myslí naprosto vážně. Kraje - pokud chtějí získat peníze z fondů Unie - by proto měly přehodnotit nízké cíle recyklace ve svých nedávno schválených odpadových plánech. A ministr životního prostředí Richard Brabec by měl rychle doplnit do připravovaného odpadového zákona recyklační slevu tak, aby obce k recyklaci skutečně motivovala. Obce by ji získaly až při dosažení nadpoloviční recyklace v roce 2020. Zároveň je však třeba z návrhu zákona vypustit zákaz skládkování na základě kritéria výhřevnosti, které nutně vede k přesměrování odpadů ze skládek do spaloven, a tak hrozí v budoucnu potlačením recyklace.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Z 1. února je Den bez palmového oleje, rozšíří se do světa?

Přesně rok od spuštění úspěšné facebookové akce oslovování výrobců, kteří do svých výrobků používají palmový olej, bude 1. únor Dnem bez palmového oleje. V dalších letech by se s šířením “protipalmového” hnutí z Česka do dalších zemí světa mohl stát dnem mezinárodním.

Dne 1. února 2017 uběhne přesně rok od úspěšné facebookové akce “Den, kdy řekneme firmám, že tu nechceme jejich výrobky s palmovým olejem”. Od té doby se problémy spojené s výrobou a spotřebou palmového oleje dostaly do povědomí široké veřejnosti. Na soustředěný tlak spotřebitelů reagovaly mnohé tuzemské firmy, které palmový

olej ve svých výrobcích nahradily nebo se snaží nahradit méně problematickými alternativami. Podle průzkumu Českého rozhlasu z roku 2016 se palmovému oleji vyhýbá každý třetí obyvatel ČR.

Koalice proti palmovému oleji (KPPO) se rozhodla vyhlásit 1. únor "Dnem bez palmového oleje". Ambicí do dalších let je jeho rozšíření na mezinárodní úroveň. Aktivita tohoto hnutí, které podle slov primatologa Stanislava Lhoty nemá na světě obdoby, se nyní zaměřila také do zahraničí a boj proti palmovému oleji plánuje rozšířit i do dalších zemí celého světa.

Jedním z cílů Dne bez palmového oleje zůstává samozřejmě omezení vlastní konzumace výrobků s palmovým olejem. Po vzoru loňské akce by však lidé mohli opět hromadně oslovovat výrobce, kteří palmový olej ve svých produktech stále používají. K oslovení výrobců lze využít aplikaci na webu bezpalmaku.cz, pro usnadnění nákupu zavedl např. online obchod rohlik.cz bezpalmový filtr.

„Trh za poslední rok již na hnutí proti palmovému oleji v České republice zareagoval. Na webu Koalice proti palmovému oleji v sekci 'bepalmových' potravin a firem se postupně objevují společnosti, které palmový olej ve svých výrobcích nikdy nevyužívaly či s ním už skoncovaly nebo se o to alespoň postupně snaží,“ říká koordinátorka Koalice proti palmovému oleji Martina Skohoutilová.

A jaká úskalí obnáší "Den bez palmového oleje" v reálném životě? *„Nabídka snídaňových cereálií bez palmového oleje se za poslední rok hodně rozšířila, již pár týdnů lze sehnat i čokoládovou pomazánku bez palmového oleje, navíc vyrobenou v ČR, taktéž z běžného pečiva se už palmový olej postupně vytrácí. Avšak např. výrobky z listového těsta, koblihy, některé vánočky či záviny jej bohužel pořád obsahují,“* upozorňuje Martina Skohoutilová.

Existuje stále více restauračních zařízení, která palmový olej nepoužívají - patří k nim například pražský a brněnský Klub cestovatelů. Jestliže žádná taková restaurace v okolí není, je vhodné a zdravé se alespoň vyhýbat smaženým jídlům. Pro životní prostředí je nejšetrnější veganská, tedy zcela rostlinná strava, ekologický dopad živočišné výroby lze ovšem snížit nakupováním mléka, vajec a masa z tuzemských biochovů. V našich podmínkách máme prakticky 100% jistotu, že zvířata nebyla v žádné etapě života krmena palmovým olejem. Zvířata v běžných velkochovech jsou totiž většinou živena směsmi obsahujícími palmový olej nebo také sóju, kvůli jejíž produkci dochází k masivnímu kácení pralesů a ničení dalších hodnotných ekosystémů v Jižní Americe.

Důsledně bezpalmový den vyžaduje vyhnout se dopravním prostředkům, které využívají paliva s povinnou příměsí biosložky - také palmového oleje. Chybu rozhodně neuděláme, pokud se projdeme pěšky, pojedeme vlakem nebo na kole.

Cílem Dne bez palmového oleje je zkusit omezit či vynechat palmový olej alespoň pro tento den, zároveň oslovovat výrobce a šířit povědomí o dopadech produkce palmového oleje a možnostech jeho nahrazení. Více informací: www.stoppalmovemuoleji.cz.

Tisková zpráva Koalice proti palmovému oleji

Prvotřídní teorie, která vysvětluje celé lidstvo

Kdysi jsem někde četl zajímavou věc. Navzdory všem úspěchům v dobývání vesmíru, navzdory všem neuvěřitelným kouzlům moderní vědy, techniky, pornografie a pojišťovnictví jsou lidé na úrovni sedmiletého dítěte. Samozřejmě tím bylo myšleno lidstvo jako celek a ne jednotliví lidé, například rozhlasoví moderátoři, telefonní prodejci nebo vedoucí pracovníci, kteří, jak známo, jsou na úrovni čtyřletých dětí. Už si nevzpomínám, jak to tenkrát autor článku vypočítal, ale pokud je to pravda, vysvětluje to spoustu záhad, například proč lidé sbírají nálepky z jogurtů a kartičky fotbalistů a proč volí ty divné lidi, co dneska sedí ve vládě a na radnicích.

Protože mě tahle teorie zaujala, nastudoval jsem si z vývojové psychologie spoustu zbytečných věcí o sedmiletých dětech. Podle nich i já sám vykazuji celou řadu znaků sedmiletého dítěte. Například meziročně přibírám 1,5–2 kg živé váhy a přestože se příliš nebavím s druhým pohlavím (a ono se mnou), živě se zajímám o sex. Naopak jsem zjistil, že mě na rozdíl od sedmiletých dětí příliš nezajímají pohybové a sportovní hry. Nevím, zda jsem tohle stádium už překonal nebo jestli jsem jen zaostalý. Možná do toho ještě dorostu.

Když o tom tvrzení o sedmiletém lidstvu člověk přemýšlí trochu déle a v širších souvislostech, musí mu dát zapravdu. Vždyť my se opravdu často chováme jako malé děti! Tak například zbožňujeme hodné strejdy a za koblihu nebo za pohádku o desetinásobku jsme ochotní se od nich nechat odvést za nos kamkoli, kde nás chtějí mít. (Odborné materiály tomu říkají „ochota podřídit se nezdůvodněné autoritě“.) Nebo stejně jako děti věříme, že když budeme občas hodní, tak za námi přijde Ježíšek a nadělí nám všechno, co si přejeme. Dokonce si jednou za pár let takového Ježíška snažíme zvolit. Protože nám ale přes všechny sliby nikdy nepřinese nic dobrého, zkusíme to za čtyři roky zase s jiným Ježíškem. (A za ty čtyři roky nám kupodivu není jedenáct, ale pořád sedm!)

O tom, co všechno máme společného s malými dětmi, by se dal napsat mnohem delší a ještě mnohem nudnější elaborát. Třeba že máme stejně jako děti spoustu fantazie, což je na jednu stranu nádhera, ale na druhou stranu nás díky tomu víc než reálná nebezpečí děsí fiktivní bubáci pod postelí. Nebo že si rádi hraje, naděláme u toho spoustu nepořádku, ale uklízet se nám po sobě nechce. A nebo, že se dokážeme nekonečně dlouho koukat na prvotřídní televizní seriály, přičemž tím „prvotřídní“ myslím „jako by je vyrobily děti z první třídy ZŠ“.

Já vím, že tenhle fejeton není moc kompaktní ani myšlenkově konzistentní, kromě toho postrádá pointu a vlastně se z něj nic nedozvíte, ale – jen tak pro srovnání – četli jste někdy nějakou slohovou práci sedmiletého dítěte?

Jan Flaška

autor je prvotřídní

POZVÁNKY NA AKCE

Vycházka ke Světovému dni mokřadů

Sraz v sobotu 12. 2. v 10:00 u Dlouhého mostu pod Jiráskovo jezem v Českých Budějovicích. Vycházka podél Vltavy do Českého Vrbného, možná i na Vrbenské rybníky podle aktuální klimatické situace. Pozorování ptactva, povídání na vybraná témata, např. o zimním příkrmování ptáků. Veřejnost vítána! Vede Vojtěch Kubelka (kubelkav(zavináč)gmail.com), tel. 721 018 336).

Vycházky v jiných krajích najdete na webu ČSO: <http://cso.cz/index.php?ID=3004>.

Calla vás srdečně zve na besedu

Co také teče našimi řekami?

s Tomášem Randákem

z Fakulty rybářství a ochrany vod ve Vodňanech

Léky, hormony, drogy – co vše teče našimi řekami a jaký to má vliv na vodní organismy?

Lze ryby z řek jíst bez obav?

A můžeme něco udělat pro změnu?

Ve středu 15. února 2017 od 18:15 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do konce 10. února 2017. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!